

Nalézt vnitřní světlo...

rozhovor s výtvarnicí a scénografkou Marií Jiráskovou

Marie Jirásková, jejíž svébytný „meditativně ženský rukopis“ výtvarných instalací, realizované performance i scénografickou a loutkářskou tvorbu můžete v plné šíři objevit na stránkách www.jiraskovi.cz, vystavuje od 5. do 31. ledna výběrovou kolekci svých prací v Galerii U dobrého pastýře na Radnické ulici.

Jaká je tvá nová výstava?

Samotný název výstavy Retrosvětlo napovídá, že je něčím nová, ale zároveň se vrací k projektům minulým. Je to tak trochu retrospektiva mé tvorby, která se dotýká práce se světlem a současně zachycuje některé technické a technologické možnosti využití různorodosti zdrojů světla a jeho efektů. Výstava je členěna do tří uzavřených celků. Prvním je cyklus fotografií Iluminace, původní kolekce fotografií světla vystavených před několika léty v kavárně Spolek, která je doplněna mnoha novými „úlovky“. V druhé části jsou instalovány loutky z performance Skleněný cirkus a videozáznamy světelných akcí Křídla a Světlem oděná. Třetí část tvoří sedm „deskových“ obrazů s vnitřním světlem, zobrazujících jakési geometrické „genetické květiny“.

Skleněné loutky, geometrické rozsivky – jaké pocity a asociace se v tvé nejnovější výstavě objevují?

Dalo by se říci, že jedna část ovlivňuje druhou natolik, že by vlastně ty pozdější kolekce bez předchozích experimentů vzniknout ani nemohly. Když hledám kořeny práce se světlem v mé volné tvorbě, nemohu opomenout kolekci kreseb pod názvem Světlušky. Při instalaci miniaturních kreseb na transparentním reflexně zeleném papíře, s adjustací v kovových rámečcích a svícením zezadu, jsem v prostoru pracovala podobně jako v nejnovějším cyklu Genetic flowers. Tyto kresby jsou sourodé i s tvary loutek pro Skleněný cirkus. Co se týče pocitů a asociací, je to snad touha nalézt vnitřní světlo pro mé nejbližší, a hlavně pro sebe, protože jen tak má moje tvorba smysl.

Pracuješ s broušenými skleněnými ověskami, lustry se objevují i na

fotografiích, znamená to, že se sklu a designu chceš v budoucnu více věnovat?

Sklo miluji pro jeho úžasnou vlastnost propustit světlo, dát mu jiný tvar a barvu, možná i pro jeho křehkost, ale pracuji s ním pouze nahodile. Když jsem přemýšlela, jak rozšířit kolekci fotografií Iluminace o broušené lustry, napadlo mě, že podoba ověskových loutek, jakéhosi Skleněného cirkusu, tedy světla v pohybu, je v tuto chvíli pro mnohorozměrný třpytivý materiál adekvátnější. Častokrát mám jasnou představu o tom, co chci vytvořit, avšak v průběhu samotné realizace občas přijde šťastná myšlenka, která věc posune k netušeným výsledkům. Pokud budu mít nadále to štěstí, ráda bych se v budoucnu věnovala všem dobrým myšlenkám a inspiracím bez závislosti na určité technice nebo materiálu.

Výstava je také přehlídkou tvých předešlých světelných instalací a performancí, jaká témata a možnosti jsi za těch šest let pomocí světla „vytvořila“?

Jedním z prvních projektů byla světelná performance „Three cocoons“. Dřevěné objekty vytvořily scénu pro pohybové představení se světelnými projekcemi. Pro výstavu Pandora box v brněnském Domě umění vznikla kolekce digitálních tisků opalizujících buněk „Flotilla“. Jedním z nejvíce mediálně reflektovaných projektů byla instalace „Křídla“ ve staré Vaňkovce. Šedesát šest okřídlených molitanových světelných bytostí se vznášelo opuštěným prostorem Slévárny, zalito světelnými projekcemi. „Skleněný cirkus“ a „Světlem oděná“ jsou dvě krátké performance, které již od počátku počítají s využitím různých světelných efektů. Skleněný cirkus se svícením do broušených součástí loutek při hře a s jejich odrazy v prostoru, světlem oděná s prosvěcováním geometrických kostýmů z netkané textilie a střídáním s projekcemi, které vytvářely další rozměr v celkovém prostorovém pojetí a vyznění tvarů jednotlivých kostýmů.

Jak moc tvá volná tvorba prolíná do práce scénografky?

Nepochybně značně. Při instalacích a volné tvorbě zúročuji prostorové zkušenosti scénografa a řemeslné znalosti loutkáře. Naopak ve scénografii jsem použila pro doplnění a vyznění výtvarného rukopisu objekty a obrazy nebo fotografie pro projekce. Protože je scénografie svébytným výtvarným oborem, snažím se stále více práci scénografa a volnou tvorbu oddělit. Také proto, že pro obojí jsou stanovena trochu jiná pravidla. Volná tvorba mi poskytuje mnohem větší svobodu, ale současně i izolaci. Scénografie je pro mě důležitá spíše jako proces kolektivní tvorby a setkávání.

A další plány?

Raději moc neplánuji, tvořím. Mé plány mě většinou zaskočí nepřipravenou.

Děkuji za rozhovor

Autor: Vendula Borůvková pro Metropolis, 16.01.2007